

N:o 67.

Ank. till Riksd. kansli den 20 april 1893, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om beviljande af årligt bidrag till bekostande af en isbrytare för Stockholms skärgård och Mälarens större segelleder.

(2:a U. A.)

I en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 198) har herr *Aug. Bokström*, med hvilken 10 andra ledamöter af kammaren instämt, föreslagit,

att Riksdagen — under förutsättning och vilkor, att Stockholms stadsfullmäktige inom instundande juni månads utgång beslöte sig för att på Stockholms kommuns bekostnad anskaffa ett för isbrytning i Stockholms skärgårds och Mälarens större segelleder afsedt ångfartyg af minst de dimensioner och den maskinkraft, som föreslagits i öfverdirektören m. m. G. W. Svenssons den 9 juli 1892 till Stockholms stads drätsel-nämnds första afdelning afgifna utlåtande, och förklarade sig vilige att bestrida hälften af de till 28,000 kronor beräknade årskostnader för ett sådant fartyg — ville från och med år 1894 och sedermera årligen, så länge isbrytning med ett sådant fartyg på Stockholms kommuns föranstaltande i Stockholms skärgårds och Mälarens viktigaste trafikleder ombesörjdes, till bestridande af den andra hälften af nämnda årskostnad, dock icke till högre belopp årligen än 14,000 kronor, å riksstaten anvisa nödiga medel, som finge till Stockholms kommun år-

ligen utbetalas, sedan, på sätt Kongl. Maj:t kunde finna skäligt bestämma, styrkt blifvit, till hvilket belopp nämnda årskostnad uppgått.

Till stöd för sitt förslag har motionären anfört följande.

Den utveckling i industri och handel, som vår tid bevitnat, berodde helt säkert i icke oväsentlig mån på den lättnad i samfärdsmedlen, som tillvägabragts inom de särskilda kulturländerna och i de internationella förbindelserna. För främjande af denna utveckling hade äfven vårt land underkastat sig betydande uppoffringar. Ett snart fullbordadt stambanenät, upptagande vid 1891 års slut en sammanlagd utsträckning af 2,742 kilometer och representerande en anläggningskostnad å 274 millioner kronor, förenade nu med hvarandra landets mest skilda delar, och till enskilda jernvägsanläggningar hade vid nämnda tidpunkt af allmänna medel anvisats 3,952,500 kronor såsom anslag utan återbetalningsskyldighet och såsom lån 54,764,000 kronor. För att jemväl öfvervinna en del svårigheter i samfärdseln, som icke med nyssnämnda medel kunnat betvingas, hade jemväl andra åtgärder vidtagits. Så hade Riksdagen icke allenast anvisat ett belopp af 146,300 kronor till ett isbrytarefartyg för uppehållande af trafiken emellan Öland och fastlandet, utan äfven pålagt statsverket hela kostnaden för detta fartygs drift och underhåll, eller 10,000 till 15,000 kronor om året. Vestkustens behof af en isbrytare under den tid af året fiskebedriften derstädes påginge, hade ock blifvit i viss mån beaktadt, derigenom att en kanonbåt, Svensksund, blifvit för kongl. flottans räkning byggd med särskildt fästadt afseende å jemväl nämnda behofs tillgodoseende.

För uppehållet och utvidgandet af vårt lands förbindelser med kontinenten vore i allmänhet i mån af behof sörjdt genom af staten understödda ångbåtsförbindelser, men hvad särskildt anginge våra förbindelser vintertiden med vårt grannland Finland, så lemnade de ännu åtskilligt öfrigt att önska.

Finska staten hade emellertid, sedan densamma inlöst den vid Hangö utmynnande jernbanan, genom anskaffandet för en kostnad af 400,000 mark af en kraftig isbrytare gjort hvad på de finska myndigheterna ankommit för möjliggörande vintertiden af den gods- och persontrafik, som öster ifrån naturligen sökte sig väg till och öfver vårt land, men hvad som från svensk sida gjorts för att emottaga denna trafik inskränkte sig till den isbrytning i Stockholms skärgård, som på föranstaltande af Stockholms kommun under senare åren blifvit förmedelst några svaga bogserbåtar verkställd.

Om än dessa från svensk sida vidtagna åtgärder kunde hafva under blidvintrar nödtorftigt fyllt sitt ändamål, så hade de likväl under medel-

starka och starka vintrar visat sig alldeles otillräckliga och den själfklara följden deraf hade ock blifvit, att ofvannämnda för vårt land naturliga och värdefulla trafik måst söka sig andra vägar förmedelst framtvungna direkta förbindelser emellan Finland och Köpenhamn.

Visserligen hade under år 1888 förslag blifvit hos stadsfullmäktige i Stockholm väckt om byggande för Stockholms kommuns räkning af ett fullt tidsenligt isbrytarefartyg, som skulle tillgodose ofvannämnda behof, men detta förslag hade allt hitintills blifvit undanskjutet, hufvudsakligast på grund af de afsevärda kostnader, som vore förknippade med dess anskaffande och trafikens bedrivande. Någon anledning till det antagande, att Stockholms kommun skulle vilja undandraga sig de uppoffringar, som af densamma rimligtvis kunde begäras, för att dess intressen i och för berörda trafiks uppehållande blefve tillgodosedda, funnes icke, men då anskaffandet af ett lämpligt isbrytarefartyg, som kunde tillgodose behovet af isbrytning i såväl Saltsjöns som Mälarens viktigaste farleder, obestriddigen hade en allmänare betydelse med hänsyn såväl till postförbindelsen och den trafik, som genom isbrytningen måste tillföras statens jernvägar, som äfven till de derigenom lättade sjökommunikationerna vintertiden mellan de i södra delen af Östersjön belägna orter, särskildt Gotland, hvars produkter i icke oväsentlig mån afsättes öfver Stockholm, och Mälardalens områden, hvilka likaledes med hufvudstaden stode i liffig handelsgemenskap, så syntes icke heller kunna med fog begäras, att Stockholms kommun ensam skulle påtaga sig hela den för fartygets anskaffning, underhåll och drift erforderliga kostnaden.

Att isbrytningen i Stockholms skärgård verkligen egde en allmänare betydelse, vore ock af Kongl. Maj:t erkänt. Från den under Kongl. Maj:ts disposition stående handels- och sjöfartsfonden vore nemligen såsom bidrag till kostnaderna för den isbrytning, som derstädes under åren 1879—1892 på föranstaltande af Stockholms kommun verkstälts, och som i sin helhet under dessa 14 år utgjort 95,381 kronor, anvisade tillsammans 33,326 kronor 95 öre, eller i medeltal 4,165 kronor 87 öre under de år, då sådant bidrag enligt gifna bestämmelser utgått.

Enligt den utredning, som blifvit på uppdrag af Stockholms stads drätselnämnd genom hamnkaptenen Fing. von Sydow och öfverdirektören G. W. Svensson förebragt beträffande beskaffenheten af och kostnaden för ett ändamålsenligt isbrytarefartyg, hade tillverkningskostnaden för ett sådant fartyg ansetts kunna inskränkas till omkring 150,000 kronor, och hade de årliga kostnaderna beräknats sålunda:

Ränta och amortering, efter 4 procent ränta och 1 ³ / ₄ procent amortering,	kr. 8,800: —
Bränsle, 90 dagar à 12 timmar = 1,080 timmar à 6 hl. = 6,480 hl. à 1,20	» 7,816: —
Aflöningar och kosthållning	» 6,500: —
Konsumtionsartiklar	» 1,000: —
Underhåll, reparation och afsättning till ångpannor	» 3,000: —
Förvaltningskostnader och diverse	» 884: —
	<hr/>
	Summa kr. 28,000: —

Då det emellertid vore att befara, att förberörda förslag om ett isbrytarefartygs anskaffande, som vore afstyrkt af Stockholms drätsel-nämnd, hvilken af finansiella skäl ej funnit lämpligt, att Stockholms kommun påtoge sig kostnaden för detta fartygs anskaffande och drift, skulle i brist på erforderligt understöd från det allmännas sida helt och hållet förfalla, och då, enligt motionärens förmenande, sjötrafiken genom Stockholms skärgårds och Mälarens viktigaste trafikleder äfven vintertiden vore af den betydelse, att densamma borde vara väl förtjent af det understöd, som för dess uppehållande vore oundgängligen behöfligt och som i andra former och särskildt genom frikostiga anslag till kommunikationsanstalternas förbättrande i öfrigt kommit så många andra delar af vårt land till godo, hade motionären väckt förevarande förslag.

Beträffande det läge, hvori den hos Stockholms stadsfullmäktige väckta frågan om anskaffande af ett tidsenligt isbrytarfartyg för närvarande befinner sig, får utskottet meddela,

att, efter det beredningsutskottet till drätselnämndens första afdelning återremitterat ärendet och afdelningen inkommit med nytt utlåtande, särskilde sakkunnige på anmodan af beredningsutskottet tagit i öfvervägande frågan om den lämpligaste beskaffenheten af ett isbrytarefartyg för hufvudstaden och dervid i den 6 sistlidne februari afgifvet yttrande enhälligt kommit till det resultat, att fartyget borde få den största bredd, som möjligheten att föra detsamma genom slussen medgäfvit och en maskinstyrka af 700 indikerade hästkrafter, samt att ett dylikt fartyg kunde erhållas för omkring 225,000 kronor;

att beredningsutskottet härefter tillsatt en komité af fem personer för frågans närmare utredning;

att hamnkaptenen von Sydow, på anmodan af denna komité, uppgjort och den 4 nästlidne mars öfverlemnade följande approximativa beräkning öfver årskostnaden af en isbrytare med en ångmaskin af 700

indikerade hästkrafter och den största bredd och djupgående, som möjligheten att föra fartyget genom slussen medgäfvé:

Ränta och amortering å kronor 225,000: — efter 4		
procents ränta och $1\frac{3}{4}$ procents amortering	kronor	13,000: —
Bränsle, 950 timmar å 700 kg = 665 ton å 16 kronor	»	10,640: —
Aflöning och kosthållning i fem månader	»	7,525: —
Konsumtionsartiklar	»	1,000: —
Underhåll och ångpannefond	»	4,000: —
Assurans $\frac{1}{2}$ procent per månad å kronor 225,000: —		
under 5 månader	»	5,625: —
Diverse	»	210: —
	Summa kronor	42,000: —

dock att, enär omkostnaderna under medelstarka och milda vintrar vore något mindre, årsmkostnaderna i medeltal kunde beräknas till 35,000 kronor;

att handels- och sjöfartsnämnden, på framställning af beredningsutskottet, huruvida nämnden tillstyrkte anskaffandet för kommunens räkning af ett fartyg af sist omförmälda slag, under förutsättning att staten bestrede halfva årskostnaden, i utlåtande af den 27 nästlidne mars uttalat sig till förmån för detta förslag; samt

att frågan fortfarande är beroende på ofvan omförmälda komitéts utredning.

Ehuru det gifvetvis i främsta rummet måste vara en Stockholms kommuns angelägenhet att ombesörja isbrytningen i Stockholms skärgård och i Mälaren, vill utskottet icke förneka, att denna isbrytning, åtminstone hvad Stockholms skärgård angår, under vissa förhållanden kan vara af den allmänna betydelse, att staten bör understödja företaget; och, på sätt motionären erinrat, har detta äfven erkänts från det allmännas sida, i det att nemligen bidrag från handels- och sjöfartsfonden under en följd af år lemnats till kommunen för dylik isbrytnings verkställande. I det outredda skick, hvori frågan om anskaffande af en tidsenlig isbrytare för kommunens räkning nu befinner sig, kan utskottet emellertid så mycket mindre tillstyrka någon åtgärd i motionens riktning, som Kongl. Maj:t, derest omständigheterna finnas böra dertill föranleda, fortfarande såsom hittills lärer kunna från handels- och sjöfartsfonden anvisa skäligt bidrag till isbrytningens utförande.

På grund af hvad nu blifvit anfördt får utskottet hemställa,

att herr Bokströms förevarande motion icke må
till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 20 april 1893.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.
